

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

Na temelju odredbi članka 101. stavak 5. i članka 107. stavak 7. Zakona o osiguranju (»Narodne novine« broj 151/05) Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga donijela je 14. prosinca 2006. godine

PRAVILNIK O MINIMALNIM STANDARDIMA, NAČINU OBRAČUNA I MJERILIMA ZA IZRAČUN TEHNIČKIH PRIČUVA OSIGURANJA

DEFINICIJE POJMOVA

Članak 1.

Za potrebe ovog Pravilnika koriste se sljedeći pojmovi:

- Zakon – Zakon o osiguranju (»Narodne novine« br. 151/05),
- Agencija – Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (»Narodne novine« 140/05),
- Društvo za osiguranje – društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, podružnica stranog društva za osiguranje koje je dobilo dozvolu Agencije za obavljanje poslova osiguranja,
- Aktuar – osoba koja je redovni član Hrvatskog aktuarskog društava,
- Ovlašteni aktuar – osoba koja se smatra ovlaštenim aktuarom temeljem Pravilnika o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (»Narodne novine« br. 45/06),
- Priznatim aktuarskim postupcima se u smislu ovog Pravilnika smatraju opće poznati aktuarski postupci koji su u skladu sa Zakonom o osiguranju i ovim Pravilnikom.

UVODNE ODREDBE

Članak 2.

Pravilnikom o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja propisuju se:

- minimalni standardi,
- način obračuna i
- mjerila za izračun tehničkih pričuva.

TEHNIČKE PRIČUVE OSIGURANJA

Članak 3.

Društvo za osiguranje mora u vezi sa svim poslovima osiguranja koje obavlja, oblikovati odgovarajuće tehničke pričuve osiguranja namijenjene pokriću budućih obveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Društvo za osiguranje dužno je oblikovati sljedeće vrste tehničke pričuve osiguranja:

1. pričuve za prijenosne premije,
2. pričuve za bonuse i popuste,
3. pričuve šteta,
4. pričuve za kolebanje šteta ako obavlja poslove osiguranja kredita ,
5. druge tehničke pričuve osiguranja,
6. matematičke pričuve životnih osiguranja ,
7. posebne pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik.

PRIČUVE ZA PRIJENOSNE PREMIJE

Članak 4.

Pričuva za prijenosne premije – kod pojedinog osiguranja oblikuje se u visini onog dijela obračunate premije koji se odnosi na pokriće osiguranja za razdoblje osiguranja nakon obračunskog razdoblja za koje se izračunava pričuva.

Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun pričuva prijenosnih premija prilog su ovog Pravilnika i njegov sastavni dio.

PRIČUVE ZA BONUSE I POPUSTE

Članak 5.

Pričuve za bonuse i popuste – oblikuju se u visini iznosa na čiju isplatu imaju pravo osiguranici s osnove prava na:

1. sudjelovanje u dobiti iz njihovih osiguranja, odnosno drugih prava na temelju ugovora o osiguranju (bonusi), osim ako se za ta osiguranja oblikuje matematička pričuva,
2. buduće djelomično sniženje premije (popusti),
3. povrat dijela premije za nepotrošeno vrijeme osiguranja zbog prijevremenog prestanka osiguranja (storno).

PRIČUVE ŠTETA

Članak 6.

Pričuve šteta – oblikuju se u visini procijenjenih obveza koje je društvo za osiguranje dužno isplatiti na temelju onih ugovora o osiguranju kod kojih je osiguranik slučaj nastupio prije kraja

obračunskog razdoblja, uključujući sve troškove koji na temelju tih ugovora terete društvo za osiguranje, kao i procijenjene obveze za već nastale ali još neprijavljene štete. Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun pričuva šteta prilog su ovog Pravilnika i njegov sastavni dio.

PRIČUVE ZA KOLEBANJE ŠTETA

Članak 7.

Pričuve za kolebanje šteta namijenjene su izravananju neravnomjernog nastajanja štetnih događaja. Društvo za osiguranje može oblikovati pričuve za kolebanje šteta u onim vrstama osiguranja za koje se na temelju statističkih podataka mogu očekivati značajnija odstupanja godišnjeg iznosa šteta i to temeljem odstupanja kvote šteta obračunskog razdoblja od prosječne kvote šteta u promatranom razdoblju.

Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun pričuva za kolebanje šteta prilog su ovog Pravilnika i njegov sastavni dio.

DRUGE TEHNIČKE PRIČUVE OSIGURANJA

Članak 8.

Druge tehničke pričuve osiguranja oblikuje društvo za osiguranje s obzirom na predviđene buduće obveze i rizike od velikih šteta koji proizlaze iz: osiguranja od odgovornosti za nuklearne štete ili odgovornosti proizvođača za farmaceutske proizvode, potresa, poplave te druge obveze i rizike u vezi kojih ne oblikuje: pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta i matematičke pričuve.

MATEMATIČKE PRIČUVE

Članak 9.

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove životnih osiguranja odnosno osiguranja osoba kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja, kao što su osiguranja od nezgode ili zdravstvena osiguranja, s višegodišnjim trajanjem na koja se primjenjuju tablice vjerojatnosti i izračuni kao i na životna osiguranja dužno je oblikovati matematičke pričuve osiguranja.

Matematičke pričuve oblikuju se u visini sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih obveza društva za osiguranje na temelju sklopljenih ugovora o osiguranju umanjenu za sadašnju procijenjenu vrijednost budućih premija koje će biti uplaćene na temelju ovih osiguranja, a izračunavaju se primjenom odgovarajućega aktuarskog vrednovanja koje uzima u obzir sve buduće obveze društva za osiguranje na temelju pojedinog ugovora o osiguranju, uključujući:

1. zajamčene isplate na koje osiguranik ima pravo,
2. bonuse na koje osiguranik ima pravo, bilo samostalno bilo zajedno s drugim osiguranicima, bez obzira na to u kojem su obliku izraženi,
3. druga prava koja osiguranik može imati na temelju ugovora o osiguranju,

4. troškove, uključujući provizije.

Pri izboru metode aktuarskog vrednovanja društvo za osiguranje mora na odgovarajući način uzimati u obzir i metode vrednovanja imovine koja služi za pokriće matematičke pričuve.

Društvo za osiguranje mora izračunavati matematičku pričuvu posebno za svaki ugovor o osiguranju. Primjena odgovarajućih približnih vrijednosti odnosno poopćavanja dopuštena je samo ako je vjerojatno da će njihova primjena dovesti do približno jednakog rezultata kao pojedinačni izračun.

Kada osiguranik ima na temelju ugovora o osiguranju pravo na isplatu otkupne vrijednosti, matematička pričuva oblikovana u vezi s tim ugovorom ne smije biti manja od otkupne vrijednosti.

Društvo za osiguranje dužno je u dodatku uz godišnje izvješće navesti osnovice i metode kojima se služi pri izračunu matematičkih pričuva.

Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun matematičkih pričuva prilog su ovog Pravilnika i njegov sastavni dio.

POSEBNE PRIČUVE ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOD KOJIH OSIGURANIK PREUZIMA NA SEBE INVESTICIJSKI RIZIK

Članak 10.

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove životnog osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik mora u vezi s ovim osiguranjima oblikovati i posebne pričuve za naknade osigurane ugovorom o osiguranju koje su direktno vezane za vrijednost ulaganja.

Minimalni standardi, metode obračuna posebnih pričuva životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik prilozi su ovog Pravilnika i njegov sastavni dio.

IZRADA I POTVRDA OBRACHUNA TEHNIČKIH PRIČUVA

Članak 11.

1. Obračun odgovarajuće tehničke pričuve obavlja aktuar na temelju priznatih aktuarskih postupaka.
2. Pravilnost obračuna odgovarajuće tehničke pričuve treba potvrditi ovlašteni aktuar u vlastoručno potpisanom Mišljenju ovlaštenog aktuara o obračunu odgovarajuće tehničke pričuve. Mišljenje ovlaštenog aktuara o obračunu tehničke pričuve može biti pozitivno mišljenje, mišljenje s rezervom ili negativno mišljenje.
3. Ovlašteni aktuar treba obrazložiti razloge davanja pozitivnog mišljenja, mišljenja s rezervom ili negativnog mišljenja.
4. Mišljenje ovlaštenog aktuara o obračunu odgovarajuće tehničke pričuve sastavni je dio godišnjeg izvješća društva za osiguranje.
5. U Mišljenju ovlaštenog aktuara navodi se koje su metode obračuna odgovarajuće tehničke pričuve korištene za pojedinu vrstu osiguranja.

OBVEZE DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Članak 12.

1. Društvo za osiguranje dužno je najmanje 6 mjeseci prije kraja tekuće financijske godine imenovati ovlaštenog aktuaru koji će dati mišljenje o obračunu tehničkih pričuva za tekuću financijsku godinu. Društvo za osiguranje dužno je u istom roku o imenovanju pismeno izvijestiti Agenciju. Promjena imenovanog ovlaštenog aktuaru nije moguća osim u izvanrednim situacijama i uz predhodno odobrenje Agencije.
2. Društvo za osiguranje dužno je aktuaru i ovlaštenom aktuaru pružiti uvid i prirediti sve podatke i informacije koje su potrebne za obračun ili kontrolu obračuna tehničkih pričuva.
3. Uprava društva za osiguranje dužna je poduzeti mjere radi usklađivanja poslovanja sukladno izvješću ovlaštenog aktuaru.

OBVEZE OVLAŠTENOG AKTUARA

Članak 13.

1. Ovlašteni aktuar mora provjeriti oblikuju li se cjenici premija i tehničke pričuve osiguranja sukladno propisima te jesu li oblikovane na način da omogućuju trajno ispunjavanje svih obveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju.
2. Ovlašteni aktuar pri utvrđivanju ispravnosti obračuna tehničkih pričuva treba:
 - provjeriti da li društvo za osiguranje čuva odgovarajuće podatke za izračun tehničkih pričuva;
 - provjeriti da li su metode i temelji obračuna za obračun tehničke pričuve u skladu s važećim propisima, ovim Pravilnikom i aktuarskom strukom.
3. Ovlašteni aktuar mora nadzornom odboru i upravi istodobno s mišljenjem uz godišnje izvješće predočiti izvješće o saznanjima ovlaštenog aktuaru glede nadzora koji je u protekloj poslovnoj godini obavljao na temelju stavka 1. ovoga članka. Izvješće mora obuhvaćati prvenstveno razloge za pozitivno mišljenje, mišljenje s rezervom, odnosno negativno mišljenje ovlaštenog aktuaru uz godišnje izvješće.
4. Ako ovlašteni aktuar u obavljanju poslova iz stavka 1. ovoga članka utvrdi da se cjenici premija odnosno tehničke pričuve osiguranja ne oblikuju sukladno propisima, odnosno da su izračunate odnosno oblikovane na način da je ugroženo trajno ispunjavanje svih obveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju, mora o tome neodgodivo izvijestiti upravu društva za osiguranje.
5. Ako uprava društva za osiguranje ne poduzme mjere sukladno izvješću iz stavka 3. ovog članka, ovlašteni aktuar dužan je o tome neodgodivo obavijestiti Agenciju.

ISKLUČENJA OVLAŠTENOG AKTUARA

Članak 14.

1. Ovlašteni aktuar koji potpisuje mišljenje o obračunu tehničkih pričuva osiguranja ne može biti osoba koja u društvu za osiguranje obnaša funkciju člana uprave društva ili prokuriste, odnosno koja posredno ili neposredno ima udio u društvu za osiguranje veći od 1%.

2. Ovlašteni aktuar koji potpisuje mišljenje o obračunu tehničkih pričuva u okviru revizorskog izvješća društva za osiguranje, ne može istovremeno biti osoba koja je zaposlenik revidiranog društva za osiguranje, koja je povezana sa revidiranim društvom za osiguranje ili koja je zaposlenik povezanog društva za osiguranje.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 15.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu u roku od 8 dana od dana objave u »Narodnim novinama« Republike Hrvatske.

Klasa: 011-01/06-01/41

Urbroj: 326-01-06-1

Zagreb, 14. prosinca 2006.

Predsjednik Uprave
Ante Samodol, v. r.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA IZRAČUN PRIČUVA PRIJENOSNIH PREMIJA

I OSNOVNE ODREDBE

1. Ova Mjerila utvrđuju načine i metode obračunavanja bruto prijenosnih premija i prijenosnih premija neto od reosiguranja.
2. Društvo za osiguranje obračunava bruto prijenosne premije i prijenosne premije neto od reosiguranja po vrstama osiguranja za one ugovore o osiguranju (police) kod kojih osigurateljno pokriće traje i nakon kraja obračunskog razdoblja budući da se osigurateljna i obračunska razdoblja ne poklapaju.
3. Ova Mjerila se ne primjenjuju na osiguranja za koja se računa matematička pričuva.
4. Osnovica za obračun bruto prijenosne premije je zaračunata bruto premija kao što je definirano Računovodstvenim standardom društava za osiguranje u tekućem i/ili prethodnom obračunskom razdoblju.
5. Prijenosne premije moraju biti dovoljne za ispunjavanje razumno predvidivih obveza koje će nastati nakon obračunskog razdoblja, a koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odnose ova mjerila, a kojima se društvo za osiguranje bavi.
6. Ako primjenom dolje navedenih Metoda uvjet iz prethodne točke nije zadovoljen (npr. zbog velikih fluktuacija u tečaju ili neprekidno lošeg rezultata) aktuar je dužan povećati prijenosnu premiju do iznosa koji zadovoljava uvjet iz prethodne točke.
7. Odredbe ovih Mjerila na odgovarajući se način primjenjuju i na društava za reosiguranje.

II METODE ZA OBRAČUNAVANJE BRUTO PRIJENOSNIH PREMIJA

II 1 Pojedinačni obračun za neživotna osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu

1. Pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP * \frac{d}{dOB}$$

Gdje je :

BPP = bruto prijenosna premija,

BP = osnovica za izračun bruto prijenosne premije,

d = broj dana nakon kraja obračunskog razdoblja do kraja razdoblja za koje je zaračunata bruto premija BP,

dOB = ukupan broj dana trajanja osiguranja za koji je zaračunata bruto premija BP.

2. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije aktuar se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju mora dati obrazloženje.

II 2 Pojedinačni obračun za neživotna osiguranja s neravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu

1. Za ugovore o osiguranju kod kojih se visina pokrića (rizik) mijenja u vremenu trajanja osiguranja, društvo za osiguranje obračun bruto prijenosne premije radi pojedinačno za svaki ugovor o osiguranju, uzimajući u obzir promjene visine pokrića tijekom trajanja osiguranja i dužinu trajanja osiguranja.
2. Takvi ugovori pojavljuju se naročito kod:
 - osiguranja građevinskih objekata u izgradnji,
 - osiguranja objekata u montaži,
 - osiguranja filmske djelatnosti,
 - osiguranja ugovorne odgovornosti izvođača građevinskih ili montažnih poslova
 - osiguranja potraživanja (kredita).
3. Ako je razumno za pretpostaviti da visina pokrića (rizik) raste ili pada linearno u vremenu trajanja osiguranja i obveza u trenutku početka osiguranja je OS_p , a u trenutku isteka OS_k , pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu :

$$BPP = BP * \frac{d * (2 * OS_k * dOB - d * (OS_k - OS_p))}{dOB^2 * (OS_k + OS_p)}$$

4. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije aktuar se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju mora dati obrazloženje.

II 3 Pojedinačni obračun za dopunska osiguranja uz osiguranje života

1. Kod godišnjeg i ispodgodišnjeg plaćanja premije obračun bruto prijenosne premije za dopunska osiguranje uz osiguranje života radi se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = NBP - BP * \frac{d_1}{dOB}$$

Gdje je :

BPP = bruto prijenosna premija,

NBP = osnovica za izračun bruto prijenosne premije (naplaćena premija do kraja obračunskog razdoblja za zadnju osigurateljnu godinu),

BP = policirana premija za zadnju osigurateljnu godinu,

d_1 = broj dana od početka zadnje osigurateljne godine do kraja obračunskog razdoblja,

dOB = ukupan broj dana u zadnjoj osigurateljnoj godini.

2. Ako je rezultat negativan, uzima se da je bruto prijenosna premija 0 (nula).
3. Kod jednokratnog plaćanja premije za cijelo razdoblje osiguranja ili za jedan njegov dio, gdje je cijelo razdoblje, odnosno njegov dio, veći od jedne godine, obračun bruto

prijenosne premije za dopunska osiguranja uz osiguranje života radi se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = JNBP * \frac{d_2}{DOB2}$$

Gdje je :

BPP = bruto prijenosna premija,

JNBP = jednokratna uplata,

d_2 = broj dana od kraja obračunskog razdoblja do kraja razdoblja za koje je zaračunata jednokratna uplata,

DOB2 = ukupan broj dana razdoblja za koje je zaračunata jednokratna uplata.

4. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije aktuar se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju mora dati obrazloženje.

II 4 Proporcionalne metode

1. Za obračun bruto prijenosnih premija mogu se koristiti matematičko statističke metode ukoliko daju približno iste rezultate kao i pojedinačni obračun.
2. Iz obračuna se isključuju osiguranja kojima se kraj osigurateljnog pokrića poklapa s krajem obračunskog razdoblja.
3. Ukoliko društvo za osiguranje primjenjuje ove metode, mora navesti i obrazložiti sve pretpostavke koje su korištene (vrsta osiguranja, početak i trajanje osiguranja, način i kriteriji grupiranja podataka, te ostale elemente relevantne za vremensko razgraničenje premije).
4. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja n mjeseci, ako su počeci osiguranja jednakomjerno raspoređeni u pojedinom mjesecu, sredina mjeseca uzima se kao prosječni početak osiguranja, pa se obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{2n} \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * [(2n - 1) - 2i]$$

Gdje je :

BPP = bruto prijenosna premija,

BP_i = zaračunata bruto premija u mjesecu koji je i mjeseci prije zadnjeg mjeseca obračunskog razdoblja.

5. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od n mjeseci, ako su počeci osiguranja pretežno početkom mjeseca, obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje se radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{n} * \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * (n - 1 - i)$$

Gdje su: BPP i BP_i kao pod 4.

6. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od n mjeseci, ako su počeci osiguranja pretežno krajem mjeseca, obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje se radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{n} * \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * (n - i)$$

Gdje su: BPP i BP_i kao pod 4.

7. Za određenu vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od m tromjesječja, ako pretpostavimo da je sredina tromjesječja prosječni početak osiguranja, tada se obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{2m} * \sum_{i=0}^{m-1} BP_i * [(2m - 1) - 2i]$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

BP_i = zaračunata bruto premija u tromjesječju koje je i tromjesječja prije zadnjeg tromjesječja obračunskog razdoblja.

8. Metoda iz stavka 7. primjerena je za obračunavanje bruto prijenosnih premija aktivnih reosigurateljnih poslova po ugovorima o proporcionalnom kvotnom reosiguranju ako društvo za reosiguranje nema podataka cedenta o tim prijenosnim premijama.

III METODE ZA OBRAČUNAVANJE PRIJENOSNIH PREMIJA NETO OD REOSIGURANJA

1. Prijenosna premija neto od reosiguranja je bruto prijenosna premija umanjena za ugovoreni reosigurateljni dio sukladno važećim ugovorima o reosiguranju.
2. Društvo za osiguranje reosigurateljni dio bruto prijenosne premije određene vrste osiguranja utvrđuje ovisno o tipu ugovora i metodi obračuna bruto prijenosne premije.
3. Kod proporcionalnih ugovora o reosiguranju te pojedinačnog obračuna bruto prijenosne premije reosiguravateljni odnosno suosiguravateljni dio se računa po sljedećem obrascu :

$$BPPR = \frac{r}{100} * BPP$$

Gdje je :

BPP = bruto prijenosna premija,

r = ugovoreni udio (%) reosiguranja u pojedinoj polici, tj. zaračunatoj premiji,

BPPR = reosiguravateljni dio bruto prijenosne premije.

4. Ako društvo za osiguranje ne razgraničuje proviziju reosiguranja na posebnom računu, BPPR je potrebno umanjiti za udio provizije reosiguranja. Kod neživotnih osiguranja pod pojmom provizije reosiguranja smatra se ugovorena provizija reosiguranja.
5. Kod proporcionalnih metoda i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju aktuar određuje metodu za koju mora dati obrazloženje. Osnovica za izračun može biti bruto prijenosna premija ili reosiguravateljni dio zaračunate premije.

IV DRUŠTVA ZA REOSIGURANJE

1. Društvo za reosiguranje izračunava bruto prijenosnu premiju domaćih aktivnih poslova po metodi obračuna cedenta, ali bez umanjenja za proviziju reosiguranja. Reosiguravateljni dio bruto prijenosne premije, bez umanjenja za proviziju reosiguranja je bruto prijenosna premija reosiguravatelja.
2. Društvo za reosiguranje izračunava bruto prijenosnu premiju inozemnih aktivnih reosigurateljnih poslova po metodama iz točke II.
3. Društvo za reosiguranje računa smanjenje za retrocesiju po metodi iz točke III.

V POTVRDA OBRAČUNA PRIJENOSNE PREMIJE

Društvo za osiguranje iskazuje u okviru tromjesečnog izvještaja strukturu pričuve prijenosnih premija na obrascu **sp 7**, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Ispunjeni obrazac **sp 7** treba biti potpisan od strane ovlaštenog aktuara.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA IZRAČUN PRIČUVA ŠTETA

I OSNOVNE ODREDBE

1. Ova Mjerila utvrđuju načine i metode izračunavanja bruto pričuva šteta i pričuva šteta neto od reosiguranja, na kraju obračunskog razdoblja.
2. Definicije pojmova
 - **Bruto pričuve** šteta su pričuve šteta, uvećane za očekivane troškove obrade šteta.
 - **Pričuve šteta neto od reosiguranja** su bruto pričuve šteta umanjene za reosiguravateljni dio.
 - Pod **otvorenom** štetom smatramo štetu koja je prijavljena osiguratelju, ali još nije riješena.
 - Pod **otklonjenom** štetom smatramo štetu koja je riješena, a po njoj nije bilo osigurateljne obveze.
 - Šteta je **djelomično likvidirana** ako postoji mogućnost daljnjih likvidacija temeljem osigurateljne obveze (što uključuje i direktne troškove obrade šteta, ako se ne vode odvojeno) i kao takva treba biti u pričuvi za prijavljene štete.
 - Šteta je **konačno likvidirana** ako na dan na koji ju promatramo ne postoji osnova za daljnju isplatu temeljem osigurateljne obveze. Takva šteta ne ulazi u pričuvu za prijavljene štete.
 - **Reaktivirana** šteta je ponovno otvorena već ranije riješena šteta (konačno likvidirana ili otklonjena).
 - **Naknadno prijavljena šteta** u nekom razdoblju je ona šteta koja je nastala prije početka tog razdoblja, a prijavljena je u tom razdoblju.
 - **Pojedinačno velika šteta** ovisi o vrsti osiguranja i određuje ju svako društvo za sebe.
 - **Direktni troškovi obrade šteta** su troškovi koji se direktno mogu locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudske pristojbe).
 - **Indirektni troškovi obrade šteta** su troškovi koji nisu locirani na pojedinu štetu (npr. plaće, administrativni troškovi).
3. Društvo za osiguranje utvrđuje pričuve šteta po rizicima unutar vrsta osiguranja, a ako ne može onda po vrstama osiguranja.
4. Za ugovore o osiguranju u kojima su obveze iskazane u stranoj valuti, pričuve šteta obračunavaju se ukoliko je to moguće u stranoj valuti (kod pojedinačne procjene za svaku štetu obračun u stranoj valuti je obavezan) i preračunavaju u kn po tečaju na kraju obračunskog razdoblja na način sukladan odredbama ugovora o osiguranju.
5. Utvrđivanje pričuve šteta
Društvo za osiguranje utvrđuje:
 - i) pričuvu za prijavljene štete
 - ii) pričuvu za štete koje su nastale i nisu prijavljene do kraja obračunskog razdoblja za koje se utvrđuje pričuva šteta (IBNR),a ako je potrebno, ovisno o načinu utvrđivanja pričuve za prijavljene štete i tehnologiji obrade šteta, i:

- iii) pričuvu za nastale a nedovoljno prijavljene odnosno rezervirane štete (budući razvoj po prijavljenim štetama - IBNER),
- iv) pričuvu za štete koje bi mogle biti reaktivirane u budućnosti,
- v) pričuvu za štete u prijenosu (prijavljene, ali nisu u pričuvi za prijavljene štete ili nezapisane štete - RBNR).

Pričuve navedene od ii) –v) zajednički se nazivaju pričuva za nastale a neprijavljene štete te društvo za osiguranje nije obvezno svaku od tih pričuva zasebno iskazivati.

II PRIČUVA ZA PRIJAVLJENE ŠTETE

Pričuva za prijavljene štete utvrđuje se za sve štete koje nisu riješene do kraja obračunskog razdoblja.

Društvo za osiguranje može pričuvu za prijavljene štete utvrditi na slijedeće načine:

1. **Pojedinačna procjena za svaku štetu** utvrđuje se prema procjeni vrijednosti očekivanih iznosa na temelju prikupljenih dokumenata, a u nedostatku dokumenata koristi se mišljenje odgovarajuće stručne osobe (procjenitelja, liječnika, pravnika, aktuara itd).
2. Ovisno o karakteristikama pojedinog rizika unutar vrste osiguranja, za utvrđivanje pričuve prijavljenih šteta može se koristiti i jedna od **aktuarskih metoda**.
3. **Paušalna metoda** za utvrđivanje pričuve šteta koristi se kod onih rizika unutar vrste osiguranja koji imaju značajan broj šteta i kod kojih većina šteta nije ekstremno različita. Društvo za osiguranje mora najprije izdvojiti otvorene pojedinačno velike štete po pojedinim vrstama osiguranja. Za takve štete iznos pričuve je potrebno utvrditi pojedinačnom procjenom.

Paušalnom metodom izračunava se iznos pričuve šteta na slijedeći način:

$$P = (N - n) \times \varphi$$

$$\varphi = \frac{(S - s)}{(M - m)} \times f \times t$$

Gdje je:

- P = iznos pričuve šteta bez pričuve za pojedinačno velike štete,
- N = broj otvorenih šteta u vrsti osiguranja na dan utvrđivanja pričuve,
- n = broj otvorenih pojedinačno velikih šteta na dan utvrđivanja pričuve,
- φ = prosječni iznos štete za vrstu osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju revaloriziran i korigiran,
- S = ukupan iznos likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,
- s = ukupan iznos likvidiranih pojedinačno velikih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,
- M = broj konačno likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

- m = broj konačno likvidiranih pojedinačno velikih šteta,
- f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja,
- t = koeficijent korekcije,

Koeficijent korekcije (t) odražava razlike u visinama prosječne likvidirane štete i očekivanog prosječnog iznosa štete u pričuvi kao i trendove u visinama šteta te neka druga saznanja kao što su promjene osigurateljnog pokrića, promjene sudske prakse itd.

4. Rentne štete

U pričuvi za prijavljene štete utvrđuje se i pričuva za rentne štete iz ugovora o osiguranju od odgovornosti. Pričuva za rentne štete utvrđuje društvo za osiguranje aktuarskim metodama kao sadašnju vrijednost budućih obveza za rente. Pričuva se utvrđuje za svaku rentnu štetu posebno i pri tom se koristi razborite tablice smrtnosti i diskontira sa stopom koja nije veća od 5% godišnje, te uzima u obzir očekivano povećanje iznosa rente. Ovu pričuvu je potrebno i posebno iskazati.

III PRIČUVA ZA NASTALE, A NEPRIJAVLJENE ŠTETE

Pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se temeljem statističkih podataka za takve štete, podataka o prijavljenim štetama i tehnologije obrade šteta, te ostalih raspoloživih podataka i informacija.

Zavisno od karakteristika pojedine skupine ili vrste osiguranja, portfelja osiguratelja i oblika i kvalitete raspoloživih podataka, pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se sljedećim metodama ili njihovom kombinacijom.

1. Aktuarske metode:

- Osnovna metoda ulančanih ljestvica
- Metoda ulančanih ljestvica prilagođena za inflaciju
- Metoda prosječnog iznosa štete
- Pričuva po ovoj metodi utvrđuje se iz projiciranog prosječnog iznosa štete i projiciranog broja šteta obzirom na konačni razvoj šteta
- Metoda očekivane kvote šteta
Očekivana kvota šteta određuje se što je moguće točnije na osnovi podataka društva, pretpostavki na kojima su određene premijske stope odnosno premije, vanjskih statističkih podataka te očekivanih trendova u zakonodavstvu, sudskoj praksi i ostalog. Ova metoda može se koristiti kada zbog nedovoljnosti podataka nije moguće korištenje preciznijih metoda.
- Bornhuetter-Fergusonova metoda
- Metoda tablice odgode
- Ostale aktuarske metode

2. Paušalna metoda po sljedećem obrascu:

$$P = N * \varphi$$

$$\varphi = \frac{(S - s)}{(M - m)} * f * t$$

Gdje je:

- P = pričuva za nastale a neprijavljene štete,
N = prosječan broj nastalih šteta, a naknadno prijavljenih u sljedećim godinama, kroz najmanje tri godine prije godine za koju se utvrđuje pričuva šteta,

Kod izračuna prosječnog broja nastalih, a naknadno prijavljenih šteta u sljedećim godinama može se uzeti u obzir korekcija obzirom na broj otklonjenih šteta u naknadno prijavljenim štetama.

- φ = prosječna likvidirana šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju, revalorizirana i korigirana,
S = ukupan iznos likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,
s = iznos pojedinačno velikih likvidiranih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,
M = ukupan broj konačno likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,
m = broj pojedinačno velikih konačno likvidiranih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,
f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja,
t = koeficijent korekcije; definiran je u točki II 3.

U vrstama osiguranja kod kojih je broj šteta ($M-m$) mali ili jednak nuli, određujemo φ po procjeni na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja.

U vrstama osiguranja kod kojih je prosječan broj šteta N mali ili jednak nuli, moguće je taj broj procijeniti na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja.

Metoda iz točke III 2. može se koristiti za utvrđivanje pričuve za vrstu osiguranja za koju su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- društvo raspolaže potrebnim podacima za najmanje tri godine koje prethode godini za koju se utvrđuje pričuva šteta,
- portfelj društva u toj vrsti osiguranja je izbalansiran i stabilan (obzirom na zaračunatu premiju, ukupan broj šteta i broj naknadno prijavljenih šteta unutar razdoblja za koje se utvrđuje prosječan broj naknadno prijavljenih šteta),
- velikoj većini broja šteta treba kraće od dvije godine da se prijave i/ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i/ili nastanka.

Metoda iz točke III 2. **nikako se ne može koristiti** za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključivo i za štete na osobama u osiguranju od automobilske odgovornosti).

3. Paušalna metoda po sljedećem obrascu:

$$P = n_{x+1} * \varphi$$

Gdje je:

- P = pričuva za nastale a neprijavljene štete,
 n_{x+1} = očekivani broj naknadno prijavljenih šteta (broj šteta koje su nastale do kraja godine za koju se utvrđuje pričuva šteta i nisu bile prijavljene),
 φ = očekivani prosječan iznos naknadno prijavljenih šteta,
 x = godina na kraju koje utvrđujemo pričuvu za nastale a neprijavljene štete.

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta n_{x+1} procjenjuje se na temelju sljedećih podataka:

- B_{x-3} = broj prijavljenih šteta u godini (x-3),
 B_{x-2} = broj prijavljenih šteta u godini (x-2),
 B_{x-1} = broj prijavljenih šteta u godini (x-1),
 B_x = broj prijavljenih šteta u godini (x),
 n_{x-2} = broj naknadno prijavljenih šteta u godini (x-2),
 n_{x-1} = broj naknadno prijavljenih šteta u godini (x-1),
 n_x = broj naknadno prijavljenih šteta u godini (x).

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta n_{x+1} razmjeran je broju prijavljenih šteta u godini za koju se određuje pričuva šteta:

$$n_{x+1} = k * B_x$$

Gdje je k aritmetička sredina razmjera naknadno prijavljenih šteta i prijavljenih šteta u proteklim godinama:

$$k = \frac{(k_x + k_{x-1} + k_{x-2})}{3}$$

$$k_x = \frac{n_x}{B_{x-1}} \quad k_{x-1} = \frac{n_{x-1}}{B_{x-2}} \quad k_{x-2} = \frac{n_{x-2}}{B_{x-3}}$$

Ukoliko nisu poznati svi podaci o brojčanom stanju šteta za protekle godine, može se aritmetička sredina k računati samo za poznate podatke.

Prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta utvrđuje se iz sljedećih podataka:

- s_1 = iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i konačno likvidirane,
 s_2 = iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i djelomično likvidirane,
 s_3 = iznos pričuve šteta za otvorene štete na kraju godine (x) koje su u toj godini naknadno prijavljene.

Očekivani prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta jednak je:

$$\varphi = \frac{\{(s_1 + s_2) * f * t + s_3\}}{n_x}$$

- f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja
 t = koeficijent korekcije; definiran je u točki II 3.

U vrstama osiguranja kod kojih je broj naknadno prijavljenih šteta n_x mali ili jednak nuli, moguće je procijeniti φ na razini skupine osiguranja ili koje druge srodne vrste osiguranja, ili će se primjeniti odšteta u godini (x) koja se odgovarajuće revalorizira na kraj te godine.

Metoda iz točke III 3. može se koristiti za utvrđivanje pričuve za vrstu osiguranja za koju velikoj većini broja šteta treba kraće od dvije godine da se prijave i/ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i/ili nastanka.

Metoda iz točke III 3. **nikako se ne može koristiti** za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključivo i za štete na osobama u osiguranju od automobilske odgovornosti).

4. Pričuva za nastale a neprijavljene štete na kraju obračunskog razdoblja kraćeg od godine dana može se utvrditi i drugim metodama procjene koje nisu navedene u točkama III 1. – III 3., s tim da u tom slučaju taj iznos ne može biti manji od iznosa pričuve za nastale a neprijavljene štete na kraju prethodne godine.
5. Rentne štete
Ukoliko podaci za utvrđivanje pričuva za nastale a neprijavljene štete ne sadrže i podatke o rentnim štetama, pričuvu za nastale a neprijavljene rentne štete je potrebno posebno utvrditi koristeći metode iz točke III 1.
6. Ako zbog karakteristika korištenih podataka, informacija i metoda, obračunata pričuva za nastale a neprijavljene štete ne sadrži sve dijelove navedene u točki I 5, potrebne pričuve za nastale a nedovoljno prijavljene štete, za reaktivirane štete i za štete u prijenosu utvrđuju se zasebno.
7. Pričuva za nastale a neprijavljene štete ne može biti manja od zbroja iznosa likvidiranih i rezerviranih otvorenih šteta koje su nastale i nisu prijavljene do dana na koji se utvrđuje pričuva šteta, ali su prijavljene do početka izračuna pričuve.

IV TROŠKOVI OBRADE ŠTETA U PRIČUVI ŠTETA

Troškovi obrade šteta u pričuvi šteta sastavni su dio bruto pričuve šteta, a odnose se na direktne troškove obrade šteta i indirektno troškove obrade šteta.

1. Direktni troškovi obrade šteta u pričuvi mogu biti sastavni dio pričuva za prijavljene štete i pričuva za nastale a neprijavljene štete, ovisno o tome da li su podaci o štetama, korišteni kod izračuna navedenih pričuva, uključivali u cijelosti iznose o direktnim troškovima obrade šteta.
Ukoliko su direktni troškovi obrade šteta u pričuvi sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, onda se to mora posebno napomenuti.
Ukoliko direktni troškovi obrade šteta u pričuvi nisu u cijelosti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, moraju se posebno obračunati po vrstama odnosno skupinama osiguranja.

2. Minimalni iznos za indirektno troškove obrade šteta u pričuvi je 0,50% od zbroja pričuva za prijavljene štete, pričuva za nastale a neprijavljene štete i direktnih troškova obrade šteta u pričuvi.

V UMANJENJE PRIČUVE ŠTETA ZA REGRESNA POTRAŽIVANJA I SPAŠENE OSTATKE OSIGURANE IMOVINE

1. Umanjenje pričuva štete za očekivana naplaćena regresna potraživanja i spašene ostatke osigurane imovine može biti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, ovisno o tome da li su podaci o štetama korišteni kod izračuna navedenih pričuva uključivali iznose o naplaćenim regresnim potraživanjima, prodanim spašenim i zaprimljenim ostacima osigurane imovine i potraživanja za međunarodne štete.
2. Ukoliko uvjet iz prethodnog stavka nije ispunjen, navedeno umanjjenje može se posebno obračunati.
3. Pričuvu šteta društvo za osiguranje može umanjiti i za oprezno određenu visinu regresnog potraživanja, ukoliko su neosporno ispunjeni svi uvjeti za takvo potraživanje i njegovu naplatu, što se mora posebno napomenuti.

VI PRIČUVA ŠTETA NETO OD REOSIGURANJA

Društvo za osiguranje reosigurateljni dio bruto pričuve šteta određene vrste osiguranja utvrđuje u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju i ovisno o primjenjenoj metodi obračuna pričuve šteta.

VII POTVRDA OBRAČUNA PRIČUVE ŠTETA

Društvo za osiguranje iskazuje u okviru tromjesečnog izvještaja strukturu pričuve šteta na obrascu **sp 8.1**, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Ispunjeni obrazac **sp 8.1** treba biti potpisan od strane ovlaštenog aktuara.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA MATEMATIČKU PRIČUVU ŽIVOTNIH I DRUGIH OSIGURANJA ZA KOJA SE OBRAČUNAVA MATEMATIČKA PRIČUVA

I OSNOVNE ODREDBE

1. Ova mjerila utvrđuju način obračuna matematičke pričuve, način utvrđivanja reosigurateljnih dijela tih pričuva, dozvoljene metode i principe obračuna matematičke pričuve, dozvoljene temelje obračuna matematičke pričuve i način uključivanja neamortiziranih troškova pribave osiguranja u obračun matematičke pričuve. Ova mjerila također utvrđuju obveze upravitelja matematičke pričuve.
2. Odredbe ovih mjerila na odgovarajući se način primjenjuju i na društva za reosiguranje.
3. Društvo za osiguranje dužno je oblikovati matematičku pričuvu za sve dugoročne ugovore o osiguranju osoba kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće povećanih rizika u kasnijim godinama osiguranja, a posebice za:
 - i. životna osiguranja,
 - ii. druga osiguranja kod kojih se upotrebljavaju tablice vjerojatnosti i obračuni kao u životnim osiguranjima (npr. zdravstveno osiguranje s višegodišnjim trajanjem ako je premija osiguranja, neovisno o starosti, jednaka za cijelo vrijeme trajanja osiguranja).
4. Matematička pričuva mora biti dovoljna da omogućiti ispunjavanje svih razumno predvidivih obveza koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odnose ova mjerila, a kojima se društvo za osiguranje bavi.

II UPRAVITELJ MATEMATIČKE PRIČUVE

1. Društvo za osiguranje dužno je imenovati upravitelja matematičke pričuve i dostaviti podatke o imenovanju Agenciji.
2. Upravitelj matematičke pričuve mora biti ovlašten aktuar.
3. Upravitelj matematičke pričuve:
 - i. kontrolira da je matematička pričuva u skladu s preuzetim obvezama društva,
 - ii. kontrolira konzistentnost matematičke pričuve,
 - iii. daje preporuke za ulaganje matematičke pričuve kako bi se matematička pričuva uložila u skladu s preuzetim obvezama društva i u skladu sa Zakonom o osiguranju i drugim podzakonskim aktima,
 - iv. kontrolira ulaganja matematičke pričuve,
 - v. kontrolira knjigovodstveno stanje sredstava matematičke pričuve.
4. O ispravnosti obračuna i načinu angažiranja sredstava matematičke pričuve, dostavlja Upravi društva i Agenciji, izvješće na kraju svakog tromjesečja i po godišnjem obračunu za tekuću godinu.

III PRINCIPI OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE

1. Matematička pričuva treba biti obračunata u skladu sa sljedećim principima:

- i. Matematička pričuva treba biti obračunata dovoljno opreznim prospektivnim aktuarskim obračunom kao razlika sadašnje vrijednosti svih budućih obveza definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju za svaki pojedini ugovor o osiguranju, uključujući:
 - sve zajamčene naknade, uključujući zajamčene otkupne vrijednosti,
 - udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome da li su dana jamstva o visini udjela u dobiti,
 - sve opcije dostupne ugovaratelju osiguranja prema uvjetima ugovora o osiguranju,
 - troškove pri čemu troškovi uključuju i provizijei sadašnje vrijednosti svih budućih obveza ugovaratelja osiguranja po svakom od tih ugovora o osiguranju (npr. uplate premija);
- ii. Oprezan obračun nije obračun “najboljom procjenom”, već mora uključiti odgovarajuće dodatke za štetno odstupanje relevantnih faktora. Pri određivanju temelja obračuna treba uzeti u obzir sve okolnosti koje mogu utjecati na promjene i kolebanja statističkih podataka vodeći računa o zemljopisnom području u kojem se preuzima obveza, tipu ugovora o osiguranju, individualiziranim povećanim rizicima i očekivanim administrativnim troškovima i troškovima pribave osiguranja;
- iii. Metoda obračuna matematičke pričuve mora biti ne samo razumna po sebi, već također mora biti razumna uzimajući u obzir metodu utvrđivanja vrijednosti sredstava u koja je matematička pričuva uložena;
- iv. Matematička pričuva obračunava se u pravilu odvojeno za svaki ugovor o osiguranju. Agencija može dozvoliti upotrebu statističkih i matematičkih postupaka, ukoliko se može pokazati da taj postupak daje približno iste rezultate kao i pojedinačni obračun. Princip odvojenih obračuna ne smije ni u kojem slučaju spriječiti stvaranje dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani;
- v. Ako je otkupna vrijednost osiguranja zajamčena, iznos matematičke pričuve za pojedini ugovor u svakom trenutku mora biti najmanje u visini otkupne vrijednosti zajamčene u tom trenutku;
- vi. Prijenosne premije temeljnih životnih osiguranja i dopunskih osiguranja uz životna osiguranja za koja se obračunava matematička pričuva uključuju se u matematičku pričuvu; prijenosne premije dopunskih osiguranja uz životna osiguranja za koja se ne obračunava matematička pričuva iskazuju se na pozicijama prijenosne premije;
- vii. Negativna matematička pričuva nije dozvoljena i postavlja se na 0;
- viii. Premije za novozaključena osiguranja moraju biti dovoljne da, na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki, omoguće društvu za osiguranje ispunjenje svih njegovih obveza, a posebno oblikovanje odgovarajuće matematičke pričuve;

- ix. U slučaju ugovora koji sudjeluju u dobiti metoda obračuna matematičke pričuve može implicitno uzeti u obzir buduće udjele u dobiti svih vrsta, na način koji je konzistentan s drugim pretpostavkama o budućem iskustvu i s važećom metodom raspodjele dobiti. Temelji obračuna matematičke pričuve moraju ostaviti dovoljno prostora da omoguće ostvarenje predviđenog sudjelovanja u dobiti;
- x. Dodaci za buduće troškove mogu biti implicitni ili eksplicitni, a u svakom slučaju ukupno ne smiju biti manji od razborite procjene relevantnih budućih troškova;
- xi. Metoda obračuna matematičke pričuve ne smije biti podložna diskontinuitetima iz godine u godinu nastalim zbog proizvoljnih promjena metode ili temelja obračuna i mora biti takva da omogući distribuciju dobiti na adekvatan način tijekom trajanja svakog ugovora o osiguranju. Ovaj zahtjev ne smije se tumačiti na način da spriječi promjenu kamatne stope za obračun matematičke pričuve ukoliko promjena proizlazi iz promjena kamatnih stopa na tržištu, ili promjenu pretpostavki o smrtnosti ili drugih pretpostavki u obračunu matematičke pričuve, ako te promjene proizlaze iz promjena, stvarnog ili procijenjenog budućeg iskustva društva za osiguranje;
- xii. Društvo za osiguranje treba omogućiti uvid u temelje i metode upotrijebljene u obračunu matematičke pričuve uključujući pričuvu za udjele u dobiti svim zainteresiranim osobama;
- xiii. Ako su obveze osiguratelja iskazane u stranoj valuti, matematička pričuva obračunava se u toj valuti, a preračunava u kune na datum obračuna pričuve, na način sukladan odredbama ugovora o osiguranju.

IV METODE OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE

IV 1. Životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja

1. Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja obračunava se zasebna matematička pričuva, na način iz dijela IV.2., za pokriće rizika smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti.
2. Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja uz navedenu matematičku pričuvu, potrebno je oblikovati i odgovarajuću posebnu pričuvu za naknade osigurane ugovorom o osiguranju koje su direktno vezane za vrijednost ulaganja.
3. Kada su naknade osigurane ugovorom direktno vezane za vrijednost jedinica investicijskog fonda ili za vrijednost imovine sadržane u investicijskom fondu društva za osiguranje, obično podijeljenom na jedinice, posebne pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije s tim jedinicama ili, ako jedinice nisu određene toj imovini.
4. Kada su naknade osigurane ugovorom direktno vezane za indeks dionica ili neku drugu referentnu vrijednost različitu od onih navedenih u prethodnom stavku, posebne pričuve za te naknade moraju biti prikazane što je moguće približnije ili s jedinicom za koju se smatra da predstavlja referentnu vrijednost ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, s imovinom

odgovarajuće sigurnosti i mogućnosti prodaje koja korespondira što je moguće približnije s onima na kojima se određena referentna vrijednost temelji.

5. Vrijednost posebne pričuve iz prethodnih stavaka obračunava se kao broj jedinica dodijeljenih ugovoru o osiguranju pomnožen s odgovarajućom vrijednosti jedinice ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama.
6. Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja nije dozvoljeno umanjenje posebne pričuve za neamortizirane troškove pribave osiguranja. Troškove pribave osiguranja dozvoljeno je razgraničiti, i iskazati ih sukladno računovodstvenom standardu društava za osiguranje, do visine stvarnih troškova pribave, ali ne više od 3,5% manjeg od:
 - i. iznosa koji bi se na datum vrednovanja isplatio u slučaju smrti, i
 - ii. zbroja vrijednosti, na datum vrednovanja, jedinica pridruženih ugovoru o osiguranju (ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama) i ukupnog iznosa budućih premija za vrijeme trajanja osiguranja, ali najviše uključujući premije koje se plaćaju do 75 godina starosti osiguranika ako je trajanje osiguranja dulje.

IV 2. Ostala osiguranja

1. Matematička pričuva obračunava se prospektivnom neto metodom kao razlika:
 - sadašnje vrijednosti svih budućih obveza po ugovorima o osiguranju definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju, uključujući ugovorene svote i udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome da li su dana jamstva o visini udjela u dobiti, i
 - sadašnje vrijednosti svih budućih uplata tehničke premije.
2. Kod ugovora o osiguranju kod kojih je trajanje osiguranja dulje od trajanja plaćanja premije u obračun matematičke pričuve eksplicitno se uključuju budućí troškovi uprave.
3. U temeljnim životnim osiguranjima dozvoljeno je smanjenje matematičke pričuve za neamortizirane stvarne troškove pribave osiguranja (cilmerizacija), pri čemu stopa cilmerizacije ne može biti viša od 3,5% od ugovorene svote odnosno od godišnjeg iznosa rente (u oba slučaja ne uključujući dobit). Obračunati iznos neamortiziranih troškova pribave osiguranja obvezno se iskazuje u prilogu financijskih izvješća.
4. Tehnička premija u obračunu matematičke pričuve, diskontiranje neamortiziranog troška pribave osiguranja i diskontiranje vrijednosti budućih obveza obračunavaju se na temelju istih temelja obračuna.
5. Tehnička premija koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećana za dozvoljeni godišnji iznos cilmerizacije u smislu stavka 3. ne smije biti ni u kojem slučaju veća od 90% bruto premije iz ugovora o osiguranju za razdoblje za koje je obračunata tehnička premija. U slučaju da uvjet iz prve rečenice nije zadovoljen, u obračunu matematičke pričuve

umjesto tehničke premije uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije uzima se 90% bruto premije. Bruto premija iz prethodnih rečenica ne uključuje doplatke na osnovnu premiju iz cjenika poput doplatka za ispodgodišnje plaćanje premije, fiksne troškove po polici i slično.

6. U slučaju da su predviđeni budući troškovi za postojeća osiguranja veći od implicitno uračunatih troškova u obračunu matematičke pričuve (razlika stvarne bruto premije i tehničke premije koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije) društvo za osiguranje dužno je oblikovati dodatnu pričuvu. Iznos dodatne pričuve, te pretpostavke i metoda za procjenu budućih troškova sastavni su dio Izvješća ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.
7. U slučaju potrebe za stvaranjem dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani iznos, te pretpostavke i metoda obračuna dodatne pričuve sastavni su dio Izvješća ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.
8. Za grupna osiguranja zaključena po jednoj dobi s pojedinačnim policama matematička pričuva se obračunava prema stvarnoj pristupnoj dobi svakog osiguranika.
9. Ako za određeni tip ugovora o osiguranju nije moguće koristiti neto metodu obračuna matematičke pričuve zbog svojstava ugovora o osiguranju, matematička pričuva se obračunava drugom prospektivnom metodom u skladu s ovim mjerilima, a posebice principima izračuna matematičke pričuve iz točke III. i odredbama ove točke. U tom slučaju potrebna je prethodna suglasnost Agencije.
10. Matematička pričuva na datum vrednovanja dobiva se linearnom interpolacijom obračunatih matematičkih pričuva (prije eventualnog postavljanja na 0) na početku i na kraju tekuće godine osiguranja. Za temeljna životna osiguranja matematičkoj pričuvi na datum vrednovanja dodaje se prijenosna premija uzimajući u obzir način plaćanja premije. Obračun prijenosne premije temelji se na tehničkoj premiji, troškovima uprave i dozvoljenom godišnjem iznosu cilmerizacije iz ugovora o osiguranju. Ukoliko je tako dobivena matematička pričuva negativna, postavlja se na 0.
11. Unutar financijske godine društvo za osiguranje dužno je po isteku svakog mjeseca povećavati matematičku pričuvu na temelju pojedinačnih mjesečnih obračuna analognih obračunima na kraju financijske godine ili na temelju privremenih mjesečnih obračuna.
12. Privremeni mjesečni obračun matematičke pričuve unutar financijske godine, za ukupno poslovanje, obračunava društvo za osiguranje kao razliku prihoda i rashoda na sljedeći način:
 - i. Prihodi:
 - zaračunate bruto premije osiguranja,
 - prinos od ulaganja matematičke pričuve,
 - ii. Rashodi:
 - obračunate naknade iz osiguranja, neto od reosiguranja,
 - ukalkulirani troškovi poslovanja,
 - reosigurateljna premija.
 - iii. Postotak ukalkuliranih troškova koji se može primijenjivati tijekom sljedeće financijske godine na kraju prethodne financijske godine oprezno određuje aktuar

uzevši u obzir predviđenu strukturu budućeg portfelja. Iznos i metoda određivanja tog postotka sastavni su dio Izvješća ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.

13. Matematička pričuva se na temelju mjesečnih obračuna ne umanjuje, kod privremenih mjesečnih obračuna ako su rashodi veći od prihoda, odnosno kod pojedinačnih mjesečnih obračuna ako je obračunata matematička pričuva manja od matematičke pričuve prethodnog obračuna. U iznimnim slučajevima na temelju pojedinačnih mjesečnih obračuna dozvoljeno je umanjeno je umanjeno matematičke pričuve unutar financijske godine.

V TABLICE VJEROJATNOSTI

1. Izbor tablica vjerojatnosti koje će se primijeniti u obračunu matematičke pričuve (poput tablica smrtnosti, tablica poboljevanja, tablica odustanaka od osiguranja, tablica bračnog statusa i slično) treba biti razborit. U obzir treba uzeti relevantne trendove u iskustvu društva za osiguranje i osigurateljne industrije u cijelosti, očekivane trendove, politiku preuzimanja u osiguranje i druge promjene koje mogu značajno utjecati na rezultat.
2. Kod ugovora o osiguranju kod kojih pretpostavke o smanjenju smrtnosti povećavaju matematičku pričuvu, treba pri određivanju smrtnosti u obračunu matematičke pričuve primijeniti odgovarajuće korekcije za buduće smanjenje smrtnosti. Kod životnih osiguranja koja pokrivaju rizik smrti i zdravstvenih osiguranja treba pri određivanju vjerojatnosti smrtnosti i poboljevanja uzeti u obzir moguće promjene rizika iz poznatih bolesti čiji utjecaj još nije evidentiran u postojećim tablicama vjerojatnosti.
3. Pri određivanju tablica vjerojatnosti za obračun matematičke pričuve u pravilu treba koristiti najnovije službene tablice vjerojatnosti i druge statistike Republike Hrvatske. Iznimno je, uz prethodnu suglasnost Agencije, dozvoljeno korištenje i drugih tablica vjerojatnosti ako se njihovom primjenom dobivaju veći iznosi matematičke pričuve. Promjene službenih tablica vjerojatnosti u smislu prethodno navedenih stavaka, moraju biti odobrene od Agencije.
4. U slučaju da u portfelju osiguratelja ima više od 10% osiguranika s prebivalištem izvan Republike Hrvatske, za ugovore o osiguranju tih osiguranika treba uzeti u obzir iskustva i trendove u tablicama vjerojatnosti zemlje njihovog prebivališta, uz predhodno odobrenje Agencije.

VI KAMATNA STOPA

1. Kamatna stopa koja se koristi u obračunu matematičke pričuve treba biti razborito odabrana i treba zadovoljavati sljedeće uvjete:
 - i. Najviša kamatna stopa za obračun matematičke pričuve u razdoblju od 2006. do 2008. godine iznosi:
 - 4,50% u 2006. godini,
 - 4,25% u 2007. godini,
 - 4,00% u 2008. godini,

pri čemu kamatna stopa ne smije biti viša od prosječnog prinosa koji je društvo za osiguranje postiglo ulaganjem sredstava matematičke pričuve u prethodne tri godine. Agencija će sniziti najvišu kamatnu stopu u slučaju značajnog pada prinosa na tržištu državnih obveznica u spomenutom razdoblju te utvrditi kamatne stope za naredno razdoblje.

- ii. Prosječan prinos iz točke *i*. računa se kao ponderirani prosjek prinosa na matematičku pričuvu u posljednje tri godine, pri čemu se za pondere uzima prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom godine, a prinos u određenoj godini se izračunava kao:

$$P = \frac{P_U - T_U}{V_{MPZO}}$$

▪ Gdje je:

P = prinos,

P_U = ukupni prihod ulaganja matematičke pričuve,

T_U = ukupni trošak ulaganja matematičke pričuve,

V_{MPZO} = prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom promatrane financijske godine.

- Prosječna vrijednost matematičke pričuve izračunava se tako da se uzima vrijednost matematičke pričuve na najmanje dva datuma tijekom promatrane financijske godine i to na početku i kraju financijske godine.
- Prinos se izračunava posebno za svaku financijsku godinu.
- Prosječan prinos dobiva se kao zbroj prinosa pomnoženih s prosječnom vrijednošću matematičke pričuve za posljednje tri pune financijske godine (u godišnjim financijskim izvješćima uključujući godinu za koju se radi obračun matematičke pričuve) i podijeljen sa zbrojem prosječnih vrijednosti matematičke pričuve.

- iii. Društvo za osiguranje nije obvezno koristiti tako visoku kamatnu stopu;
- iv. Odredbe prethodnih točaka ne odnose se na matematičke pričuve životnih osiguranja u kojima ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja iz točke IV.1.

VII REOSIGURANJE

1. Reosigurateljni dio matematičke pričuve obračunava se u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju.
2. Reosigurateljni dio sredstava matematičke pričuve veći od 15% ukupno obračunate matematičke pričuve treba biti deponiran kod društva za osiguranje, a podliježe odredbama ulaganja kao dio matematičke pričuve. Navedeno se ne primjenjuje ako je reosiguran samo rizik smrti.

3. Društvo za reosiguranje obračunava matematičku pričuvu u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju. Umanjenje matematičke pričuve za dio predan u retrocesiju obračunava se u skladu s odredbama ugovora o retrocesiji.

VIII IZRADA I POTVRDA OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE

Ovlašteni aktuar pri utvrđivanju ispravnosti obračuna matematičke pričuve treba:

1. Provjeriti da li se računalni programi za obračun matematičke pričuve i dokumentacija izrađena na temelju tih računalnih programa temelji na vjerodostojnim izvornim podacima i da li udovoljavaju programiranim računskim kontrolama računalnih izračuna;
2. Provjeriti da li je suma matematičke pričuve društva za osiguranje i obveze reosiguratelja dovoljna za pokriće svih obveza iz ugovora o osiguranju na kraju promatrane financijske godine;
3. Provjeriti da li su premije za ugovore o osiguranju koji su zaključeni tijekom financijske godine dovoljne da na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki i uzimajući u obzir druge financijske izvore društva za osiguranje koji su dostupni za tu svrhu, omoguće društvu za osiguranje ispunjenje svih njegovih obveza u odnosu na te ugovore o osiguranju, a posebno oblikovanje odgovarajuće matematičke pričuve;
4. Za svaku od točaka navedenih u prethodnom stavku ovlašteni aktuar treba u Mišljenju ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve navesti da li je zadovoljena;
5. Ovlašteni aktuar dužan je uz Mišljenje ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve izraditi i Izvještaj ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve koje se dostavlja Agenciji zajedno s financijskim izvještajima;
6. Izvještaj ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve treba sadržavati za svaki tip ugovora o osiguranju:
 - detaljan opis obveza, bitnih za obračun matematičke pričuve, definiranih uvjetima osiguranja i ugovorom o osiguranju, uključujući sve garantirane naknade, način raspodjele dobiti i opcije;
 - temelje obračuna i metodu kojima je obračunata matematička pričuva;
 - ukoliko je korištena modificirana neto metoda ili druga metoda u skladu s odredbama točke IV. ovih Mjerila detaljan opis metode, i pojašnjenje zbog čega je korištena druga metoda;
 - iznose, temelje obračuna, pretpostavke i metode obračuna za sve dodatne pričuve uključene u matematičku pričuvu poput pričuve za neindividualizirane rizike, pričuve za buduće troškove, pričuve za specijalne garancije i opcije;
 - iznos i metodu određivanja postotka za izračun ukalkuliranih troškova poslovanja u privremenim mjesečnim obračunima;
 - ukoliko su korištene promijenjene tablice vjerojatnosti u smislu točke V. ovih Mjerila detaljan opis i razlog promijena, te metodu izračuna;
 - popunjene obrasce definirane od Agencije;

7. Društvo za osiguranje iskazuje u okviru tromjesečnog izvještaja strukturu matematičke pričuve na obrascima **sp 13**, koji su sastavni dio Statističkih standarda. Ispunjeni obrasci **sp 13** trebaju biti potpisani od strane ovlaštenog aktuara.

IX ODREDNICE POJMOVA, OBRAZLOŽENJA IZRAZA I OBJAŠNJENJA

1. Zaračunatom premijom smatra se naplaćena premija (stvarno naplaćena premija uključujući naplaćeni dio djelomično naplaćenih rata). Dospjele djelomično naplaćene rate mogu se smatrati naplaćenima ukoliko je naplaćeno najmanje 50% rate.
2. Troškovi pribave osiguranja uključuju samo neposredne troškove pribave osiguranja od zaračunate premije. Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije za zaključena osiguranja i troškovi zaposlenika direktno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova razmjerni dio troškova tog zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na direktnim i isključivim poslovima pribave osiguranja. Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi poput troškova reklame ili administrativni troškovi vezani s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.
3. Temelji obračuna matematičke pričuve su tablice vjerojatnosti (tablice smrtnosti, tablice poboljevanja, tablice odustanaka, tablice bračnog statusa i slično), kamatna stopa i troškovi.
4. Matematička pričuva obračunata u skladu s ovim Mjerilima je matematička pričuva, bruto iznos.
5. Matematička pričuva, bruto iznos umanjena za dio predan u reosiguranje je matematička pričuva, neto od reosiguranja.
6. Datumom vrednovanja u smislu ovog Pravilnika smatra se datum na koji se odnosi obračun matematičke pričuve.
7. Individualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se odnose na pojedinca, primjerice rizici zanimanja, sporta ili bolesti osiguranika.
8. Neindividualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se ne odnose na pojedinca, već na veću grupu ili sve osiguranike zbog primjerice zemljopisnog područja na kojem osiguranici borave ili pojave nove bolesti.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA PRIČUVE ZA KOLEBANJE ŠTETA

I OSNOVNE ODREDBE

1. Ova Mjerila za pričuve za kolebanje šteta utvrđuju način obračuna pričuve za kolebanje šteta.
2. Društvo za osiguranje utvrđuje pričuve za kolebanje šteta po vrstama osiguranja sukladno ovom Pravilniku.
3. Pričuva za kolebanje šteta ne utvrđuje se za dugoročne ugovore osiguranja osoba kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće povećanih rizika u kasnijim godinama osiguranja.

II NAČIN OBRAČUNA

1. Podaci potrebni za izradu

Za izračun (utvrđivanje) pričuve za kolebanje šteta koriste se sljedeći podaci:

- i. kvota šteta za pojedinu osigurateljnu skupinu (vrstu) u obračunskom razdoblju na kraju kojeg se utvrđuje pričuva,
 - ii. kvote šteta za pojedinu osigurateljnu skupinu (vrstu) i to za svaku godinu posebno u n-godišnjem neprekidnom razdoblju koje prethodi obračunskom razdoblju za koje se utvrđuje pričuva.
2. Kvote šteta računaju se počevši od 1998. godine. Svake godine broj promatranih godina n (iz točke 2. prethodnog stavka) na temelju kojih se računa prosječna kvota šteta uvećava se za jednu godinu sve dok ne dosegne 10.
Ako u razdoblju za određivanje prosječne kvote šteta Društvo za osiguranje nije obavljalo poslove pojedine osigurateljne skupine (vrste), dužno je za to razdoblje koristiti ukupnu kvotu šteta za cijelo tržište u Republici Hrvatskoj.
 3. Kvote šteta iz prethodnog stavka objavljuje Agencija.
 4. Kvota šteta je kvocijent mjerodavne štete i mjerodavne premije pomnožen sa 100 (KŠ_i).

Mjerodavna šteta (MŠ) znači:

$$M\check{S} = B\check{S} - \check{S}R \pm PP\check{S} \pm PP\check{S}R \pm PPB \pm POOP - PKOP$$

Gdje je:

MŠ = mjerodavna šteta u promatranom razdoblju,

BŠ = obračunate (bruto) odštete,

ŠR = udio reosiguranja u odštetama,
 PPŠ = promjena pričuve šteta (nastalih prijavljenih i nastalih neprijavljenih),
 PPŠR = promjena pričuve šteta, udio reosiguranja
 PPB = promjena pričuve za bonuse,
 POOP = promjena ostalih osigurateljno-tehničkih pričuva,
 PKOP = prihodi od kamata ostvarenih na osigurateljno-tehničkim pričuvama.

Mjerodavna premija (MP) znači:

$$MP = ZBP - PRE \pm PPP \pm PPPR,$$

Gdje je:

MP = mjerodavna premija u promatranom razdoblju,
 ZBP = zaračunata bruto premija,
 PRE = premija predana u reosiguranje,
 PPP = promjena bruto pričuva prijenosnih premija,
 PPPR = promjena pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja.

Ako su u promatranom razdoblju:

$M\check{S} \leq 0$ i $MP \geq 0$ tada je $K\check{S}_i = 0$,

$M\check{S} > 0$ i $MP \leq 0$ ili $M\check{S} = 0$ i $MP < 0$ tada je $K\check{S}_i = 130$,

$M\check{S} < 0$ i $MP < 0$ tada je $K\check{S}_i = \frac{MP}{M\check{S}} \cdot 100$.

5. Temeljem izračunate kvote štete za razdoblje iz II 1. ii, na način opisan u II 4., izračunava se prosječna kvota štete (PKŠ) i standardna devijacija (SD):

$$PK\check{S} = \frac{\sum_{i=1}^n K\check{S}_i}{n} \quad SD = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (K\check{S}_i - PK\check{S})^2}{n}}$$

Gdje je:

n = broj promatranih godina (u pravilu 10)

$K\check{S}_i$ = kvota šteta u godini "i"

Za izračun PKŠ i SD ne koriste se podaci o kvoti šteta ($K\check{S}_0$) za obračunsko razdoblje za koje se utvrđuje pričuva za kolebanje šteta.

Ako je $K\check{S}_i$ u nekoj godini veća od 130, za izračun PKŠ i SD izjednačit će se na 130.

6. Pričuva za kolebanje šteta na kraju obračunskog razdoblja utvrđuje se ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- i. $K\check{S}_i$ za $i=1, \dots, n$ najmanje jednom je iznad 100;
 - ii. SD za promatrano razdoblje iznosi najmanje 5.

7. Gornja granica obveze

Mjerodavna premija u obračunskom razdoblju (MP_o) računa se po formuli danoj u II 4. Ako se izračunom dobije $MP_o < 0$, tada se MP_o stavlja na nulu.

Gornja granica obveze (GGO) dobije se tako da se MP_o pomnoži s višekratnikom standardne devijacije (SD) iz II 5. podjeljenim sa 100 i to:

- i. za osigurane usjeva i nasada (šifra 09.11)
- ii. osiguranje kredita (šifra 14)

sa šesterokratnikom standardne devijacije,

- iii. za sve ostale vrste rizika (osiguranja)

s četverokratnikom standardne devijacije.

8. Povećanje pričuve za kolebanje šteta

Pričuva za kolebanje šteta povećava se za 3,5% gornje granice obveze (utvrđene prema II 7.).

Ako bi povećanjem iz prethodnog stavka pričuva za kolebanje šteta premašila gornju granicu obveze (utvrđenu prema II 7.), pričuva se povećava samo do gornje granice obveze. Ako je pričuva za kolebanje šteta na početku obračunskog razdoblja veća od GGO pričuva se ne povećava.

9. Smanjenje pričuve za kolebanje šteta

Ako je kvota šteta u tekućem obračunskom razdoblju veća od prosječne kvote šteta (utvrđene prema II 5.), pričuva za kolebanje šteta smanjuje se za iznos

$$SP = (K\check{S}_o - PK\check{S}) \% \cdot MP_o$$

Gdje je:

SP = smanjenje pričuve za kolebanje šteta

$K\check{S}_o$ = kvota šteta u obračunskom razdoblju.

10. Iznos pričuve na kraju obračunskog razdoblja

Kada su ispunjeni uvjeti iz II 6. pričuva za kolebanje šteta na kraju obračunskog razdoblja dobije se primjenom II 8. i 9.

Iznos pričuve za kolebanje šteta na kraju obračunskog razdoblja ne može biti manji od nule niti veći od GGO.

11. Kada nisu ispunjeni uvjeti iz II 6 nije potrebno utvrđivati pričuvu za kolebanje šteta, iznos pričuve na kraju obračunskog razdoblja je nula.

III IZRADA I POTVRDA OBRAČUNA PRIČUVE ZA KOLEBANJE ŠTETA

Društvo za osiguranje iskazuje u okviru godišnjeg izvještaja strukturu pričuve za kolebanje šteta na obrascu **sp 10**, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Ispunjeni obrazac **sp 10** treba biti potpisan od strane ovlaštenog aktuara.